

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਜੇ.
ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1968 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 812

6 ਜਨਵਰੀ 1970

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (V of 1898) — ਸੈਕਸ਼ਨ 209 — ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ—ਵਿਖਿਆਨ — ਦੀ ਸੀਮਾ — ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਰਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ—ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਮੁਨਾਸਬ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋ ਸੀਡਿਊਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੱਕੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਪਰ, ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਤੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈਣਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੩)

439 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਵ ਰਾਜ ਸੈਣੀ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 1 ਜੂਨ, 1968, ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਸੀ. ਪਾਲ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਬਟਾਲਾ, ਮਿਤੀ 21 ਫਰਵਰੀ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀ.ਸੀ. /s. 209 ਕਰੋੜ ਪੀ.ਸੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਡੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਐੱਚ.ਐੱਲ . , ਇੱਕ ਡੀਵੋਕੇਟ।
ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਮ.ਆਰ. ਮਹਾਜਨ , ਵਕੀਲ।

ਜੇ ਨਿਰਣਾ

ਜੀ ਉਜਰਾਲ , ਜੇ.-ਇਹ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 7 ਜੂਨ, 1968 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਬਟਾਲਾ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਿਤੀ 27. ਫਰਵਰੀ, 1967, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਇਸ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸੀ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਖਿੜਕੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕੰਧ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਖਿੜਕੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ, ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਖਿੜਕੀ ਵਿਚ ਹੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਕੰਧ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰਿਆ। 6 ਅਤੇ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਅਮੀਰ ਦੇਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜੋ ਕਿ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ; ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਕੰਧ ਦੇ ਕੋਲ ਸੌ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੁਝ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸੀਟੀ ਦੀ ਕੰਧ ਅਮੀਰ ਦੇਵੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਉਸੇ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 4.30 ਵਜੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਫਿਰ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ, ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਹੇਮ ਸਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਤਰਸੇਮ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੰਧ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਮੀਰ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 325 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਫ਼ਤੀਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਬਟਾਲਾ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਿਅਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਢਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸਨ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ, ਪਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ

(1) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 740

।

ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਜਰਾਲ, ਜੇ.)

ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਬੂਤ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਸੰਭਵ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। , ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਰ ਆਯਵਨ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗਵਾਹ, ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੱਕੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਪਰ, ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਤੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੀ

ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈਣਾ ਹੈ।
ਰਾਘਵਨ ਦੇ ਕੇਸ (1), (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
 ਉਸਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ
 ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ* ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਪਰ
 ਇਹ ਉਸਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦਾ ਕਰਤੱਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ
 ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੇ,
 ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰੇ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ।
 ਇੱਕ ਯਕੀਨ, ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹੁਕਮ
 ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ
 ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੰਪ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਸ ਦੀ ਮਦਦ. ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੰਧ ਢਾਂਚਾਗਤ ਨੁਕਸ ਕਾਰਨ ਡਿੱਗੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕੰਧ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੰਧ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਿੱਗ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਧ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿਚ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਝਰਨੇ ਵਿਚੋਂ ਝਾਤ ਮਾਰੀ ਸੀ / ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਸ ਨਾਲ ਕੰਧ ਨੂੰ ਧੱਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਖੁਦ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਝਰਨੇ ਤੋਂ ਕੰਧ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਨੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਬਾਸ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਜੇ, ਅਤੇ ਆਰਐਸ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.

ਵਧੀਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼, ਪੰਜਾਬ, ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,
ਬਨਾਮ

ਰਘਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 370 ਆਫ 1964

7 ਜਨਵਰੀ 1970

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਫੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੌਂਸਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (ਐੱਲ ਆਫ 1948)— ਸੈਕਸ਼ਨ 42— ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੌਂਸਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1949— ਨਿਯਮ 18— ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)— ਆਰਟੀਕਲ 6/272— ਨਿਯਮ | 1{8— ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ - ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ - ਕੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ 226 ਅਤੇ 227.

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼